

Regeringens proposition

2002/03:73

Höjd åldersgräns för tandläkares och tandhygienisters
rätt till offentlig ersättning

Prop.
2002/03:73

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 mars 2003

Göran Persson

Lars Engqvist
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att åldersgränsen skall höjas från 67 år till 70 år när det gäller offentlig ersättning till tandläkare och tandhygienister enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vidare föreslås att det skall vara möjligt för tandläkare och tandhygienister som har fyllt 70 år att, efter individuell prövning, arbeta vidare inom tandvårdsförsäkringen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2003.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Bakgrund och utgångspunkter.....	6
5	Höjd åldersgräns för rätt till offentlig ersättning samt möjlighet till undantag från åldersgränsen	7
5.1	Höjd åldersgräns för tandläkare och tandhygienister avseende rätten till ersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring	7
5.2	Möjligheten för tandläkare och tandhygienister att arbeta även efter det att de fyllt 70 år	9
6	Ekonomiska konsekvenser m.m.	11
7	Författningskommentar	12
7.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	12
Bilaga 1	Utredningens författningsförslag	14
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 mars 2003	15
	Rättsdatablad.....	16

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2002/03:73

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Prop. 2002/03:73

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §²

Ersättning för *tandvård* lämnas om vården ges vid en folktandvårds-klinik, en högskola där odontologisk utbildning och forskning bedrivs eller annars genom det allmännas försorg. Ersättning lämnas också om vården ges hos en enskild näringsidkare, ett bolag eller en annan juridisk person, under förutsättning att vårdgivaren är uppförd på en förteckning som upprättats av den allmänna försäkringskassan.

För att bli uppförd på en förteckning enligt första stycket skall vård-givaren antingen själv vara legitimerad tandläkare eller legitimerad tandhygienist eller ha tillgång till en eller flera legitimerade tandläkare eller tandhygienister. Vidare krävs att vårdgivaren har F-skattsedel.

Ersättning lämnas enligt grunder som regeringen fastställer. Ersätt-ning lämnas endast om tandvården utförts av en legitimerad tand-läkare eller legitimerad tandhygie-nist som inte har fyllt 67 år.

Ersättning lämnas enligt grunder som regeringen fastställer. Ersätt-ning lämnas endast om tandvården utförts av en legitimerad tand-läkare eller legitimerad tandhygie-nist som inte har fyllt 70 år.
Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får medge undantag från denna åldersgräns.

Ersättning lämnas inte för tandvård åt en försäkrad som fyller högst 19 år under det år då vården ges. Om avgiftsfri tandvård åt sådan försäkrad föreskrivs i tandvårdslagen (1985:125).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2001:302.

Riksdagen beslutade den 16 maj 2001 om att arbetstagare från och med den 1 september 2001 alltid skall ha rätt, men inte skyldighet, att stanna kvar i anställningen till 67 års ålder i stället för som tidigare, 65 år (prop. 2000/01:78, rskr. 2000/01:211). Som en konsekvens av den höjda åldern för avgångsskyldighet för arbetstagare, beslutades även att åldersgränsen för tandvårdsersättning till vårdgivare för vård utförd av tandläkare och tandhygienister i lagen (1962:381) om allmän försäkring skulle höjas från 65 år till 67 år. En höjd åldersgräns bedömdes bl.a. kunna leda till att bristen på vårdgivarresurser på vissa ställen i Sverige avhjälpas.

Arbetsmarknadsutskottet fann vid behandlingen av propositionen att åldersgränserna för att få de berörda formerna av ersättning i ett nästa steg skall avskaffas helt (bet. 2000/01:AU10). Utskottet tillkännagav att regeringen därför bör återkomma med ett sådant förslag.

Den 20 december 2001 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda konsekvenserna av ett avskaffande av åldersgränsen när det gäller offentlig ersättning till läkare enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning, till sjukgymnaster enligt lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik samt till tandläkare och tandhygienister enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. I uppdraget ingick även att utreda behovet av ändringar i lagen om läkarvårdsersättning och lagen om ersättning för sjukgymnastik av förutsättningarna för privata vårdgivare att överlåta en praktik till en kollega med bibehållen möjlighet till ersättning från det allmänna (dir. 2001:119).

Utredaren överlämnade den 5 februari 2003 betänkandet *Åldersgränser och ersättningsetablering* (SOU 2003:7). Utredarens lagförslag finns intagna i *bilaga 1*. Vid ett remissmöte den 12 februari 2003 på Socialdepartementet bereddes remissinstanserna möjlighet att lämna synpunkter på den del av utredarens förslag som rör åldersgränser för tandläkare och tandhygienister. Remissinstanser var Socialstyrelsen, Riksförsäkringsverket, Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, Landstingsförbundet, Patientnämnden i Stockholm, Sveriges Tandhygienistförening, Sveriges Tandläkarförbund, Tjänstetandläkarna och Sveriges Privattandläkarförening. Ett protokoll och en bandupptagning från mötet samt skriftliga synpunkter finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2003/1213/HS). De delar av betänkandet som avser åldersgränser för läkare och sjukgymnaster samt möjligheterna att överlåta en praktik, bereds för närvarande i Socialdepartementet.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, vänsterpartiet och miljöpartiet.

Lagrådet

De ändringar i lagen om allmän försäkring som föreslås innebär för tandläkare och tandhygienister dels en höjning av åldersgränsen för att få offentlig ersättning, dels att en dispensmöjlighet införs för att även efter den höjda åldersgränsen kunna arbeta vidare med offentlig ersättning. Ändringarna i lagen om allmän försäkring är av så enkel beskaffenhet att

4 Bakgrund och utgångspunkter

Tandvårdsförsäkringen, som är en socialförsäkringsförmån, omfattar alla som är bosatta i Sverige fr.o.m. det år de fyller 20 år. Ersättning för tandvård lämnas enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring om vården ges vid en folktandvårdsklinik, en högskola där odontologisk utbildning och forskning bedrivs eller annars genom det allmännas försorg. Ersättning lämnas också om vården ges hos en enskild näringsidkare, ett bolag eller annan juridisk person, under förutsättning att vårdgivaren är uppförd på en förteckning som upprättats av den allmänna försäkringskassan. Således kan tandvårdsersättning utgå både för privat och offentligt producerad vård.

För att bli uppförd på försäkringskassans förteckning skall vårdgivaren antingen själv vara legitimerad tandläkare eller legitimerad tandhygienist eller ha tillgång till en eller flera legitimerade tandläkare eller tandhygienister. Vidare krävs att vårdgivaren har F-skattsedel.

En vårdgivare som avser att ge tandvård i enskild verksamhet mot ersättning enligt tandvårdsförsäkringen skall skriftligen anmäla detta till den allmänna försäkringskassa inom vars område verksamheten skall bedrivas. Om vårdgivaren uppfyller de krav som anges i lagen (1962:381) om allmän försäkring skall försäkringskassan föra upp denna på förteckningen. Om vårdgivaren avser att upphöra med verksamheten eller flytta den till en annan försäkringskassas område skall även detta anmälas till försäkringskassan.

Ersättningen genom tandvårdsförsäkringen utgår endast om tandvården utförts av en tandläkare eller tandhygienist som inte har fyllt 67 år. Denna åldersgräns är absolut och någon möjlighet till dispens finns inte.

I Sverige har det skett en successiv minskning av antalet tandläkare under 1990-talet. År 1995 fanns exempelvis ca 8 900 yrkesverksamma tandläkare i Sverige. År 2001 var denna siffra 7 600. Av dessa var ca 4 300 offentligt verksamma och ca 3 300 privattandläkare. Antalet tandläkare över landet varierar dock. Tandläkartillgången är störst i de fyra län där tandläkarutbildningen bedrivs.

I motsats till tandläkarna har antalet tandhygienister i Sverige ökat under den senaste tioårsperioden. År 2001 fanns drygt 2 500 yrkesverksamma tandhygienister i Sverige. Av dessa var ca 1 600 anställda i landstingen och ca 900 egna företagare eller anställda i privat verksamhet. Antalet invånare per tandhygienist varierar över landet.

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Statistiska centralbyrån (SCB) och Socialstyrelsen har konstaterat att det för närvarande är brist på tandläkare på många håll i landet. Detta är särskilt påtagligt i glesbygdsområdena där det är svårare att rekrytera tandvårdspersonal. Efterfrågan på tandvård har också ökat. Vidare kommer pensionsavgångarna för tandläkarkåren att vara stora under de kommande femton åren. Antalet platser på tandläkarutbildningen minskade kraftigt under 1980-talet och ligger fortfarande på en betydligt lägre nivå än under 1970-talet. Detta

leder enligt SCB till att antalet examinerade kraftigt kommer att understiga pensionsavgångarna under de kommande åren. En annan viktig orsak till det minskade antalet tandläkare är utflyttningen av nyutexaminerade tandläkare till andra länder, i synnerhet Storbritannien.

Antalet tandhygienister kommer sannolikt att öka i framtiden. Pensionsavgångarna är måttliga jämfört med övriga personalkategorier. AMS gör dock bedömningen att en viss brist på tandhygienister kan komma att uppstå eftersom tendensen för den framtida tandvården är en utveckling mot förebyggande vård och därmed en ökad efterfrågan på tandhygienistkompetens. En förändrad arbetsorganisation inom tandvården skulle kunna medföra att arbetsuppgifter, som ligger inom tandhygienisternas kompetensområde, överförs från tandläkare till tandhygienister. En sådan omorganisering av arbete skulle kunna leda till en minskad tandläkarbrist. I sammanhanget bör poängteras att brist på en yrkesgrupp inte endast är en fråga om antalet yrkesverksamma, utan bl.a. även en fråga om i vilken omfattning yrkesgruppen arbetar deltid eller heltid.

5 Höjd åldersgräns för rätt till offentlig ersättning samt möjlighet till undantag från åldersgränsen

5.1 Höjd åldersgräns för tandläkare och tandhygienister avseende rätten till ersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring

Regeringens förslag: Åldersgränsen för rätten till offentlig ersättning för tandläkare och tandhygienister enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring skall höjas från 67 år till 70 år.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag. *Riksförsäkringsverket* och *Sveriges Privattandläkarförening* avstyrker förslaget och anser att en åldersgräns inte är nödvändig. Sveriges Privattandläkarförening anser att inga bärande skäl framförts om att kvaliteten på vården blir sämre om äldre tandläkare utövar sitt yrke. Om en åldersgräns skall finnas, bör den vara 75 år.

Skälen för regeringens förslag: För tandläkare och tandhygienister finns det i dag en absolut gräns på 67 år för rätt till ersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. De tandläkare och tandhygienister som uppnått den i dag gällande åldersgränsen för rätten till ersättning besitter ofta en värdefull kompetens. Det är av största vikt att tillvarata den kompetensen, särskilt i en situation när det råder brist på vårdpersonal.

Dagens åldersgräns på 67 år är inte självskriven. Befolkningen lever i dag allt längre och är också friskare högre upp i åldrarna. Det torde vara svårt att ur kvalitets- och patientsäkerhetsskäl hävda att dagens åldersgräns i tandvårdsförsäkringen är den bästa och att den därför bör ligga fast. Enligt regeringen är det möjligt att höja denna åldersgräns utan att

vårdens kvalitet behöver påverkas. Samtidigt är det angeläget att inte åldersgränsen avskaffas eller läggs så högt att dess betydelse som kontrollstation avseende vårdkvaliteten avtar.

Ett argument som återkommit när en åldersgräns för tandläkare och tandhygienister diskuterats är att reglerna för dessa bör motsvara vad som gäller för andra grupper på arbetsmarknaden eller kopplas till pensionssystemet. Bland annat har hävdats att det i ålderspensionssystemet finns en rörlig pensionsålder mellan 61 år och 70 år. Detta är en missuppfattning. Ålderspensionssystemet saknar en övre gräns för såväl intjänande av pensionsrätt som uttag av pension. 67-årsgränsen har därför ingen direkt anknytning till reglerna om ålderspension lika litet som en annan gräns skulle ha det. Regeringen anser inte att åldersgränsen för tandläkare och tandhygienisters rätt till ersättning måste följa den generella gränsen för avgångsskyldighet.

En av vårdens stora utmaningar i framtiden är att klara personalförsörjningen. En höjning av åldersgränsen för tandläkares och tandhygienisters rätt till ersättning kommer till viss del att innebära ett tillskott av arbetskraft. Regeringen anser emellertid att bristen på vårdpersonal i huvudsak måste mötas med andra och mer kraftfulla åtgärder än att höja åldersgränsen för rätten till ersättning. En höjning av åldersgränsen kommer också att öka kontinuiteten mellan vårdgivaren och patienten. Kontinuitetsaspekten bör emellertid inte överskattas, eftersom en vårdkontakt ändå till slut måste brytas. Det finns många anledningar till detta; vårdgivares sjukdom, tjänstledighet av olika orsaker, flytt till annan ort etc.

En höjning av åldersgränsen innebär att värdefull kompetens och erfarenhet på ett bättre sätt kan tas till vara. Ett ökat antal äldre yrkesverksamma tandläkare och tandhygienister kan dock ha en påverkan på vårdens kvalitet och patienternas säkerhet på olika sätt. Det är ofrånkomligt att det naturliga åldrandet även påverkar den enskildes förmåga att utföra sitt arbete. Funktionsnedsättningar som t.ex. syn- och hörselnedsättning är betydligt vanligare ju äldre man blir. Risken att insjukna i en demenssjukdom ökar kraftigt med stigande ålder och sjukdomsinsikten kan brista. Cirka 5 procent av alla personer över 65 år bedöms ha en demenssjukdom av sådan svårighetsgrad att det föreligger ett betydande funktionshinder. I åldrarna över 80 år stiger siffran till 20 procent (Socialdepartementets arbetsgrupp för demensfrågor). Socialstyrelsen har uttalat att behov finns av fortsatt tillsyn av privatpraktiserande tandläkare och läkare över 70 år som arbetar ensamma. Även om majoriteten av äldre yrkesutövare inte begår allvarigare misstag kan åldrandet ändå innebära att vårdens kvalitet försämras på olika sätt. Den medicinska och medicinsktekniska utvecklingen går snabbt. Nya behandlingsmöjligheter och behandlingsmetoder tillkommer hela tiden. Äldre yrkesutövare har större erfarenhet, men det krävs också att kompetensen upprätthålls under många års yrkesverksamhet. Det är också i allmänhet svårt för patienten att bedöma vårdgivarens arbete och kvalifikationer. Till detta kommer att samhället har en skyldighet att se till att skattebetalarnas pengar används på bästa sätt.

Vid en samlad bedömning av vilka konsekvenser ett avskaffande av åldersgränserna skulle få anser regeringen att kvalitetsaspekten är den som måste väga tyngst. Mot bakgrund av vad som har anförts ovan anser

regeringen därför inte att åldersgränsen för tandläkare och tandhygienister och deras rätt till ersättning kan avskaffas helt. Däremot bör dagens åldersgräns om 67 år höjas. Regeringens bedömning är att en åldersgräns på 70 år för tandläkare och tandhygienister för att ha rätt till tandvårdsersättning är en lämplig avvägning.

5.2 Möjligheten för tandläkare och tandhygienister att arbeta även efter det att de fyllt 70 år

Regeringens förslag: En möjlighet införs för tandläkare och tandhygienister att efter medgivande från regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer utföra tandvård inom tandvårdsförsäkringen även efter det att de fyllt 70 år.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredaren anser att för att ett medgivande skall kunna ges krävs, förutom en bedömning av kvaliteten och innehållet i vården, även att behovet av tandläkare eller tandhygienister inte är tillgodosett inom ett visst geografiskt område.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget. *Riksförsäkringsverket* tillstyrker ett dispensförfarande om en åldersgräns även fortsättningsvis skall finnas. Riksförsäkringsverket anser även att det är de som bör göra prövningarna. Vid en dispensprövning bör dock inte hänsyn tas till omfattningen och behovet av den bedrivna tandläkarverksamheten. *Sveriges Privattandläkarförening* anser att om åldersgränsen bestäms till 75 år bortfaller behovet av en dispensprövning och att det är de lokala försäkringskassorna och inte Riksförsäkringsverket som bör göra dispensprövningen.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att tandläkare och tandhygienister efter prövning skall kunna arbeta vidare inom tandvårdsförsäkringen även efter det att den föreslagna åldersgränsen om 70 år uppnåtts.

Nuvarande regelverk får bl.a. till följd att tandvårdsersättning inte kan betalas ut då vården utförts av en tandläkare eller en tandhygienist som nått åldersgränsen, även om han eller hon verkar i ett område där det finns ett behov av vårdgivare. En generell brist på vårdgivare i ett visst geografiskt område kan förekomma, men också en brist inom en viss specialitet. Det finns exempel där ett landstingsområde har stått helt utan tandläkare med en viss specialistkompetens, efter det att den tidigare tandläkaren uppnått avgångsåldern. Särskilt i glesbygdsområden torde sådana bristsituationer kunna uppkomma.

Regelverket innebär vidare att tandläkare och tandhygienister som är anställda inom folktandvården har möjlighet att efter överenskommelse med arbetsgivaren fortsätta arbeta efter det att han eller hon uppnått normal avgångsålder, men endast med de patientgrupper som landstinget har ansvar för enligt tandvårdslagen (1985:125). Landstingen ansvarar bl.a. för barn- och ungdomstandvård, tandvård till äldre och funktionshindrade som bor i särskilda boendeformer samt personer som behöver tandvård som ett led i sjukdomsbehandling. Privata vårdgivare kan också, genom avtal med landstinget, utföra sådan vård.

Det finns en oro för hur den framtida personalförsörjningen inom tandvården skall kunna klaras av. Ett sätt att motverka bristsituationer – såväl i dag som i framtiden – är att ta tillvara värdefull kompetens även hos de yrkesutövare som har fyllt 70 år.

För de flesta andra grupperna på arbetsmarkanden går det att komma överens med arbetsgivaren om fortsatt anställning efter den allmänna gränsen för avgångsskyldighet. Vidare har privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster som får ersättning enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning och lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik möjlighet att arbeta med offentlig ersättning efter det att de har fyllt 67 år om landstinget medger detta. Enligt regeringen bör möjligheter till undantag från åldersgränsen i lagen (1962:381) om allmän försäkring finnas för tandläkare och tandhygienister.

Prövning av möjligheterna för tandläkare och tandhygienister att arbeta efter det att de har fyllt 70 år

Regeringen anser inte att det är lämpligt att äldre tandläkare och tandhygienister skall kunna arbeta med offentlig ersättning utan att det – utöver dagens tillsyn och kvalitetsarbete – finns något system för att kontrollera hur de utövar yrket. Det handlar både om kvalitet och säkerhet ur ett patientperspektiv, men också om att vården håller den kvalitet som motiverar att samhället är med och finansierar verksamheten.

När ett övervägande görs av vilken myndighet som skall ges möjlighet att medge undantag från åldersgränsen enligt den nu föreslagna ordningen bör hänsyn tas till att tillströmningen av ärenden inte kan förväntas bli särskilt stor. De allra flesta yrkesutövare har ett begränsat intresse av att fortsätta arbeta efter det att de har fyllt 70 år. Detta antagande stöds bl.a. av en undersökning genomförd av Sveriges Privattandläkarförening. En koncentration av handläggningen till en myndighet ger bättre förutsättningar att upprätthålla den kompetens som behövs vid prövningen av ärendena. Det skulle dessutom främja en enhetlig och likformig tillämpning av den föreslagna bestämmelsen.

Riksförsäkringsverket hade enligt tidigare gällande regelverk ansvar för prövningen av bl.a. nya anslutningar till tandvårdsförsäkringen och har dessutom tillgång till odontologisk och medicinsk sakkunskap. Regeringens bedömning är att Riksförsäkringsverket – i egenskap av central förvaltningsmyndighet på området – är mest lämpat att handha frågan om undantag från åldersgränsen. Ett bemyndigande lämnas i lagen om allmän försäkring att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får medge undantag från åldersgränsen.

Vid prövningen av ett ärende om undantag från åldersgränsen bör innehållet och kvaliteten på den verksamhet som bedrivs bedömas. För att undantag från åldersgränsen skall kunna meddelas bör den aktuella tandläkaren eller tandhygienisten bedriva verksamhet i sådan omfattning att kvaliteten på vården inte riskerar att påverkas negativt. Tandläkaren eller tandhygienisten bör exempelvis inte endast bedriva yrkesverksamhet som en bisyssla. Riksförsäkringsverkets prövning kommer att kunna fungera som en kontrollstation avseende vårdkvaliteten, vilket är viktigt bl.a. ur ett patientsäkerhetsperspektiv. Riksförsäkringsverket bör

vid behov samråda med Socialstyrelsen och landstinget i ett enskilt ärende. Prop. 2002/03:73

Beslut om undantag från åldersgränsen bör vara tidsbegränsade, eftersom de förhållanden som legat till grund för ett beslut om undantag från åldersgränsen kan komma att ändras. Exempelvis kan den äldre yrkesutövarens förmåga att utöva sitt yrke och kvaliteten på den verksamhet som bedrivs försämrats.

Enligt den tidigare gällande ordningen överprövades Riksförsäkringsverkets beslut om anslutning till försäkringen av regeringen. Den nu gällande principen är att förvaltningsbeslut skall överklagas till allmän förvaltningsdomstol och inte till regeringen. Detta följer bl.a. av Sveriges åtaganden enligt den Europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. En myndighets beslut att inte medge undantag från åldersgränsen skall därför kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

6 Ekonomiska konsekvenser m.m.

<p>Regeringens bedömning: Förslaget är inte förknippat med några kostnadsökningar för samhället. Förslaget får heller inte några negativa konsekvenser för små företag.</p>
--

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter i denna del. *Riksförsäkringsverket* anser emellertid att en onödigt stor organisation måste byggas upp för ett fåtal dispensärenden.

Skälen för regeringens bedömning: En höjd åldersgräns samt ett dispensförfarande kan innebära att ekonomiska resurser knyts för en längre tid till vissa tandläkare och tandhygienister eftersom dessa under längre tid är kvar i tjänst. Vidare kan det totala antalet aktiva tandläkare och tandhygienister antas öka. Tandvårdskostnaderna finansieras emellertid till en betydande andel av patienterna själva. Tandvårdsförsäkringen står endast för en del av finansieringen. Efterfrågan på tandvård styrs till stor del av patienternas betalningsförmåga. Antalet aktiva tandläkare och tandhygienister har en underordnad betydelse för samhällets kostnader för tandvården.

Riksförsäkringsverket kommer genom förslaget att åläggas en ny uppgift eftersom verket skall fatta beslut om undantag från åldersgränsen. Det är sannolikt relativt få tandläkare och tandhygienister som kommer att välja att arbeta efter det att de fyllt 70 år. Regeringens bedömning är därför att antalet dispensärenden kommer att vara få till antalet. Den nya uppgiften för Riksförsäkringsverket kommer sannolikt att innebära en ny kostnad för myndigheten, bland annat då ett system för ärendehantering måste byggas upp. Kostnadsökningen förväntas emellertid bli ringa. Regeringen bedömer därmed att finansieringen kan ske inom ramen för Riksförsäkringsverkets prioriteringar av åtaganden och kostnader i övrigt.

Införandet av en möjlighet för tandläkare och tandhygienister att arbeta inom tandvårdsförsäkringen efter det att de har fyllt 70 år bör inte få några negativa konsekvenser för de små företagen. Förvisso innebär det en viss administrativ belastning för en privatpraktiker att begära undantag från åldersgränsen. Äldre privatpraktiker ges dock genom lagändringen en möjlighet att fortsätta utföra sådan tandvård som de tidigare inte hade möjlighet att utföra inom tandvårdsförsäkringen. Sammantaget kommer införandet av en dispensmöjlighet leda till förbättrade arbetsförutsättningar för de privata tandläkarna och tandhygienisterna.

Övriga konsekvenser

Regeringens bedömning är att en höjd åldersgräns för tandläkare och tandhygienister samt möjlighet att medge undantag från åldersgränsen inte medför att varken män eller kvinnor hamnar i en mer gynnsam position i förhållande till det andra könet. Vid prövningen av om undantag skall kunna ges från åldersgränsen, skall endast kvalitetsaspekter vara avgörande.

Däremot finns det fler legitimerade tandläkare som är män än som är kvinnor. Den manliga dominansen är särskilt framträdande bland tandläkare som är 50 år och uppåt. När det gäller tandläkare under 34 år finns det dock fler kvinnor än män. Regeringens bedömning är därför att det är fler män än kvinnor som under de närmast kommande åren, kommer att ansöka om medgivande från åldersgränsen 70 år.

När det gäller legitimerade tandhygienister är det i stort sett enbart kvinnor som kommer att ansöka om medgivande från åldersgränsen. Andelen män som är tandhygienister utgör endast någon procent av yrkeskåren.

7 Författningskommentar

7.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

2 kap.

3 §

Den föreslagna ändringen innebär att nuvarande åldersgräns på 67 år höjs till 70 år. Vidare föreslås ett tillägg som är avsett att göra det möjligt för tandläkare och tandhygienister att efter individuell prövning utföra tandvård inom tandvårdsförsäkringen efter det att de har fyllt 70 år. Ett bemyndigande lämnas till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att medge undantag från nämnda åldersgräns. Vid prövning av ett ärende om undantag från åldersgräns skall hänsyn tas till kvaliteten på verksamheten som bedrivs av vårdgivaren. De beslut som fattas om undantag från åldersgränsen bör vara tidsbegränsade eftersom de förhållanden som legat till grund för beslutet kan komma att ändras. Den

äldre yrkesutövarens förmåga att utöva sitt yrke och kvaliteten på den verksamhet som bedrivs kan försämrats. Prop. 2002/03:73

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 2 kap 3 § lagen (1962:381) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Ersättning för tandvård lämnas om vården ges vid en folktandvårds-klinik, en högskola där odontologisk utbildning och forskning bedrivs eller annars genom det allmännas försorg. Ersättning lämnas också om vården ges hos en enskild näringsidkare, ett bolag eller annan juridisk person, under förutsättning att vårdgivaren är uppförd på en förteckning som upprättats av den allmänna försäkringskassan.

För att bli uppförd på en förteckning enligt första stycket skall vård-givaren antingen själv vara legitimerad tandläkare eller legitimerad tandhygienist eller ha tillgång till en eller flera legitimerade tandläkare eller tandhygienister. Vidare krävs att vårdgivaren har F-skattsedel.

Ersättning lämnas enligt grunder som regeringen fastställer. Ersättning lämnas endast om tandvården utförts av en legitimerad tandläkare eller legitimerad tandhygienist som inte har fyllt 67 år.

Ersättning lämnas enligt grunder som regeringen fastställer. Ersättning lämnas endast om tandvården utförts av en legitimerad tandläkare eller legitimerad tandhygienist som inte har fyllt 70 år. *Riksförsäkringsverket får medge undantag från denna åldersgräns.*

Ersättning lämnas inte för tandvård åt en försäkrad som fyller högst 19 år under det år då vården ges. Om avgiftsfri tandvård åt sådan försäkrad föreskrivs i tandvårdslagen (1985:125).

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 mars 2003

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ulvskog, Lindh, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson J. O., Karlsson H., Nykvist, Lund, Andnor, Nuder, Johansson, Hallengren, Björklund

Föredragande: statsrådet Engqvist

Regeringen beslutar proposition 2002/03:73 Höjd åldersgräns för tandläkares och tandhygienisters rätt till offentlig ersättning

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upp- häver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG- regler
--------------------	--	--

Lagen (1962:381)
om allmän
försäkring

2 kap. 3 §